

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (девети състав)

17 юли 2014 година(*)

„Данък върху доходите — Член 2 ДЕС — Членове 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Принципи на правна сигурност, на ефективност и на пропорционалност — Право на данъчно облекчение за доходите на земеделските производители — Изключване на физическите лица, които са земеделски производители — Прилагане на правото на Съюза — Липса — Явна липса на компетентност на Съда“

По дело C-505/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Административен съд — Варна (България), с акт от 5 септември 2013 г., постъпил в Съда на 23 септември 2013 г., в рамките на производство по дело

Л.Р. Ю.

срещу

Директор на Териториална дирекция на Националната агенция за приходите — Варна,

СЪДЪТ (девети състав),

състоящ се от: M. Safjan, председател на състав, J. Malenovský и K. Jürimäe (докладчик), съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Л. Юмер, от Т. Тодоров, адвокат,
- за директора на Териториална дирекция на Национална агенция за приходите — Варна, от Т. Янев, в качеството на представител,
- за българското правителство, от Е. Петранова и Д. Драмбозова, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от W. Roels и В. Божилова, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, по делото да бъде произнесено мотивирано определение съгласно член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2 ДЕС и на членове 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), както и на принципите на правна сигурност, на ефективност и на пропорционалност.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Юмер и Директора на Териториална дирекция на Националната агенция за приходите — Варна (наричан по-нататък „Директорът“), във връзка с отказ да се преотстъпи определен размер на данъка върху доходите на физическите лица.

Българското право

- 3 Член 14, алинея 2 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ДВ. брой 95 от 24 ноември 2006 г., наричан по-нататък „ЗДДФЛ“) гласи:

„С данък върху годишната данъчна основа по чл. 28 се облагат доходите от стопанска дейност като едноличен търговец и доходите от друга стопанска дейност по чл. 29а“.

- 4 Съгласно член 26, алинея 1 от ЗДДФЛ облагаемият доход от стопанска дейност като едноличен търговец е формираната по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане (ДВ. брой 95 от 1 януари 2009 г., наричан по-нататък „ЗКПО“) данъчна печалба, включваща и финансовия резултат от прехвърляне на предприятието на едноличния търговец без заличаване на едноличния търговец от търговския регистър.

- 5 Член 29, алинея 1, точка 1 от ЗДДФЛ гласи следното:

„Облагаемият доход от стопанска дейност на физическите лица, които не са търговци по смисъла на Търговския закон, се определя, като придобитият доход се намалява с разходи за дейността, както следва:

1. с 60 на сто за доходи от дейността на физическите лица, регистрирани като тютюнопроизводители и земеделски производители, за производство на непреработени продукти от селско стопанство [...]“.

- 6 Член 29а, алинея 1 от ЗДДФЛ предвижда:

„Облагаемият доход от стопанска дейност на регистрирани по Закона за данък върху добавената стойност [наричан по-нататък „Законът за ДДС“] физически лица, които са регистрирани като тютюнопроизводители и земеделски производители, се определя по реда на чл. 26 и се облага с данък върху годишната данъчна основа по чл. 28“.

- 7 Съгласно член 48, алинеи 1, 2 и 6 от ЗДДФЛ:

„(1) Размерът на данъка върху общата годишна данъчна основа се определя, като общата годишна данъчна основа по чл. 17 се умножи по данъчна ставка 10 на сто.

(2) Размерът на данъка върху годишната данъчна основа за доходите от стопанска дейност като едноличен търговец, както и за доходите от стопанска

дейност по чл. 29а се определя, като годишната данъчна основа по чл. 28, ал. 2 се умножи по данъчна ставка 15 на сто.

[...]

(6) Данъкът върху годишната данъчна основа за доходите от стопанска дейност като едноличен търговец се преотстъпва в размер до 60 на сто на лица, регистрирани като земеделски производители, за годишната данъчна основа от дейност по производство на непреработена растителна и животинска продукция при условията за преотстъпване на корпоративен данък по чл. 189б от [ЗКПО]“.

8 Член 189б от ЗКПО предвижда:

„(1) Корпоративният данък се преотстъпва в размер до 60 на сто на данъчно задължени лица, регистрирани като земеделски производители, за данъчната им печалба от дейност по производство на непреработена растителна и животинска продукция.

(2) Корпоративният данък се преотстъпва, когато са изпълнени едновременно следните условия:

1. преотстъпеният данък се инвестира в нови сгради и нова земеделска техника, необходими за извършване на посочената в ал. 1 дейност, в срок до края на годината, следваща годината, за която се ползва преотстъпването;
2. активите по т. 1 са придобити при пазарни условия, съответстващи на такива при несвързани лица;
3. дейността по ал. 1 трябва да продължи да се осъществява за период от поне три години след годината на преотстъпване; това обстоятелство се декларира всяка година до изтичане на тригодишния срок с годишните данъчни декларации;
4. преотстъпеният данък не трябва да превишава 50 на сто от стойността на активите по т. 1;
5. активите по т. 1 не заместват съществуващи активи;
6. за активите по т. 1 земеделският производител не е получател (бенефициент) по някоя от следните помощи:
 - а) помощ по смисъла на чл.107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз;
 - б) минимална помощ по смисъла на Регламент (ЕО) № 1535/2007 на Комисията от 20 декември 2007 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност към помощите de minimis в сектора на производството на селскостопански продукти (ОВ, L 337/35 от 21 декември 2007 г.);
 - в) финансова помощ по Програмата за развитие на селските райони;
 - г) всяка друга публична финансова помощ от националния бюджет и/или от бюджета на Европейския съюз“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 9 Г-н Юмер е физическо лице, което се занимава с отглеждане на едър рогат добитък. Той е регистриран като „земеделски производител“ съгласно Закона за подпомагане на земеделските производители и с оглед на Закона за ДДС — в качеството на лице, отглеждащо едър рогат добитък.
- 10 На 25 април 2012 г. г-н Ю. подава годишна данъчна декларация за отчетната 2011 г., в която като физическо лице декларира приходи в размер на 109 683,27 лева (BGN). В тази стойност са включени доходите, получени под формата на държавни помощи, субсидии и друго подпомагане от Европейския фонд за гарантиране на земеделието, от Европейския фонд за развитие на селските райони и от държавния бюджет в размер на 27 091,70 BGN.
- 11 Спрямо получената данъчна основа г-н Юмер начислява ставка от 10 на сто, което представлява данък в размер на 4 153 BGN. От този размер той приспада в изпълнение на член 48, алинея 6 от ЗДДФЛ сума, представляваща преотстъпване на данък от 60 на сто. В резултат на това размерът на изчисления въз основа на тези декларации данък възлиза на 1 661,20 BGN.
- 12 Вследствие на извършена проверка по подадената годишна данъчна декларация за 2011 г., органът по приходите приема, че г-н Ю. се е възползвал неправилно от намаляването на данъчната основа. Според органа такова преотстъпване на данък е възможно единствено за юридическите лица и едноличните търговци, но не и за физическите лица. Органът по приходите приема също, че в качеството му на земеделски производител г-н Ю. е приложил неправилно данъчна ставка от 10 на сто, която се отнася за физическите и юридическите лица, вместо ставката от 15 на сто за едноличните търговци, тютюнопроизводителите и земеделските производители, регистрирани по Закона за ДДС.
- 13 С оглед на тези обстоятелства органът по приходите изменя данните в годишната данъчна декларация на г-н Ю. и определя данък за внасяне в размер на 6 229,50 BGN. Г-н Юмер подава жалба до Директора срещу акта за установяване на задължение по декларация, който обаче го потвърждава с решение от 7 август 2012 г.
- 14 Г-н Юмер подава жалба до запитващата юрисдикция с твърдението, че като земеделски производител на непреработена продукция той би следвало да се ползва от преотстъпване на 60 на сто от данъка. Според него в това отношение от значение е единствено видът на извършваната дейност, а не правната форма, чрез която тя се осъществява.
- 15 Директорът твърди, че материалният закон определя лимитативно субектите, които имат право на преотстъпване на данък за доходи от производство на непреработена земеделска продукция и това са само едноличните търговци, регистрирани като земеделски производители. След като лицето не попада в тази категория, то за него не възниква право на преотстъпване на данъка.
- 16 Запитващата юрисдикция намира, че правото на Съюза е приложимо към разглежданото от нея дело, тъй като данъчната основа на доходите на г-н Ю. се формира както от приходи от дейността животновъдство, така и от получени подпомагания, представляващи допустима държавна помощ, от фондовете на Съюза. Това подпомагане на земеделските производители е в изпълнение на общата политика на Съюза в областта на селското стопанство.

- 17 Според запитващата юрисдикция националната правна уредба има различен подход към публичните европейски средства, които обаче са сходни помежду си. Тя счита, че националните норми, уреждащи облагането с преки данъци, предвиждат преотстъпване на данък или намаляване на данъчната основа в размер на 60 % за получените доходи от дейност в областта на селското стопанство на едноличните търговци и юридическите лица. Само една категория субекти обаче е изключена от това подпомагане и това са физическите лица, които във връзка с упражняването на своята селскостопанска дейност са регистрирани едновременно като земеделски производители и по реда на Закона за ДДС, но не са регистрирани като търговци. По този начин националната правна уредба водела до неравно третиране на лица, извършващи една и съща дейност, в зависимост от правната форма, под която те я извършват.
- 18 При тези обстоятелства Административен съд — Варна, решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Допускат ли разпоредбите на чл. 2 [ДЕС] и на чл. 20 и чл. 21 от [Хартата] липса на нормативно признато право на преотстъпване на данък за дейност в областта на селското стопанство по отношение само на една категория лица — физически лица, регистрирани по ЗДДС[?]
 - 2) Допускат ли разпоредбите на чл. 2 [ДЕС] и на чл. 20 и чл. 21 от [Хартата] определяне на различна данъчна ставка за един и същи вид дейност в зависимост от правно организационната форма за осъществяване на тази дейност и регистрацията по ЗДДС[?]
 - 3) Нарушава ли принципите на правна сигурност, ефективност и пропорционалност въвеждането на вътрешни мерки, в резултат на които на регистрирани по ЗДДС и като земеделски производители физически лица се отказва преотстъпване на данък, предвидено за едноличните търговци и юридическите лица, макар те да са изпълнили нормативно установените си задължения да формират облагаемия си доход като еднолични търговци и да определят годишната си данъчна основа като еднолични търговци[?]“.

Относно компетентността на Съда и допустимостта

- 19 В съответствие с член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато е явно, че няма компетентност да разгледа иск или жалба или когато те са явно недопустими, Съдът може във всеки един момент, след изслушване на генералния адвокат и без да провежда всички фази на производството, да се произнесе с мотивирано определение.
- 20 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящото дело.
- 21 С въпросите си запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 2 ДЕС, членове 20 и 21 от Хартата и принципите на правна сигурност, на ефективност и на пропорционалност допускат национална правна уредба да не предоставя на физически лица, регистрирани по Закона за ДДС и в качеството на земеделски производители, но нерегистрирани в търговския регистър, преотстъпване на техния данък върху доходите, каквото при определени условия се предоставя на едноличните търговци и на юридическите лица, осъществяващи селскостопанска дейност.

- 22 На първо място, що се отнася до член 2 ДЕС, съгласно който Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, следва да се посочи, че актът за преюдициално запитване не дава никакво пояснение относно значението на тълкуването на тази разпоредба за разрешаването на спора в главното производство.
- 23 Съдът вече е постановил, че необходимостта да се направи тълкуване на правото на Съюза, което е от полза за националната юрисдикция, изисква тя да обясни в минимална степен мотивите, поради които е избрала разпоредбите на правото на Съюза, чието тълкуване иска (решение Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, т. 84 и цитираната съдебна практика).
- 24 Поради това първият и вторият въпрос са явно недопустими, доколкото се отнасят до тълкуването на член 2 ДЕС.
- 25 На второ място, във връзка с членове 20 и 21 от Хартата, отнасящи се съответно до равенството пред закона и до общата забрана за допускане на дискриминация, следва да се припомни, че съгласно член 51, параграф 1 от Хартата нейните разпоредби се отнасят до държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза. Член 6, параграф 1 ДЕС, както и член 51, параграф 2 от Хартата уточнява, че разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определените в Договорите области на компетентност на Съюза (вж. определение Dutka и Sajtos, C-614/12 и C-10/13, EU:C:2014:30, т. 13, както и решение Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, т. 20).
- 26 Когато обаче дадено правно положение не попада в приложното поле на правото на Съюза, Съдът няма компетентност да го разгледа и евентуално посочените разпоредби на Хартата сами по себе си не биха могли да учредят такава компетентност (вж. решения Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, т. 22, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, т. 30 и Pelckmans Turnhout, C-483/12, EU:C:2014:304, т. 20).
- 27 В случая в мотивите към акта за преюдициално запитване запитващата юрисдикция счита, че правото на Съюза е приложимо към висияция пред нея спор, тъй като данъчната основа на доходите на г-н Ю. се формира както от приходи от неговата животновъдна дейност, така и от получени от фондовете на Съюза помощи.
- 28 В това отношение следва да се приеме, че разглежданата в главното производство правна уредба се отнася до облагането на всички приходи на лицата, които осъществяват селскостопанска дейност и не целят да установят особено третиране на доходите с произход от публичните фондове на Съюза.
- 29 Прякото данъчно облагане е от компетентността на държавите членки, но те са длъжни да упражняват тази компетентност при спазване на правото на Съюза (вж. в този смисъл решения Оу АА, C-231/05, EU:C:2007:439, т. 18 и X, C-498/10, EU:C:2012:635, т. 18 и цитираната съдебна практика).
- 30 Следва да се посочи обаче, че в рамките на главното производство по настоящото дело не се прави позоваване на каквото и да е ограничаване на разпоредби от Договора за функциониране на ЕС в областта на свободата на установяване, свободното предоставяне на услуги и свободното движение на капитали.

- 31 Освен това тези разпоредби не се прилагат към положение, всички аспекти на което са свързани само с една държава членка (вж. по-специално решение *Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona*, C-139/12, EU:C:2014:174, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 32 В случая спорът в главното производство се отнася до български гражданин, който пребивава на българска територия и обжалва акт за установяване на задължение, с който в изпълнение на националното законодателство относно данъка върху доходите му е отказано преотстъпване на данък, каквото се предвижда за вписаните в търговския регистър дружества и еднолични търговци. От представените на Съда материали по делото обаче не е видно да има какъвто и да било презграничен елемент, поради което трябва да се приеме, че всички обстоятелства в спора по главното производство се вписват в рамките само на една държава членка.
- 33 Освен това, макар г-н Ю.и българското правителство да се позовават в своите писмени становища на решения на Комисията, с които тя е признала за съвместима с вътрешния пазар помощта, предоставена на инвестициите в земеделското стопанство посредством намаляване на корпоративния данък, трябва да се приеме, че нищо в акта за преюдициално запитване не дава основание да се приеме, че спорът в главното производство се отнася до евентуална несъвместимост на разглежданото данъчно законодателство с нормите на Съюза в областта на държавните помощи.
- 34 Следва да се припомни, че единствено националният съд може да определи въпросите, които да постави на Съда, а страните във висящото пред националната юрисдикция производство не могат да променят тяхното съдържание (вж. решение *Danske Svineproducenter*, C-316/10, EU:C:2011:863, т. 32 и цитираната съдебна практика). В случая решенията на Комисията, на които се позовават г-н Юмер и българското правителство, дори не са споменати от запитващата юрисдикция.
- 35 Поради това не следва да се разглеждат представените пред Съда доводи на страните в главното производство и на останалите заинтересовани страни относно проблеми, които не са свързани с преюдициалните въпроси (решение *Syndesmos Melon tis Eleftheras Evangelikis Ekkliisias* и др., C-381/89, EU:C:1992:142, т. 18 и 19).
- 36 От изложеното по-горе следва, че Съдът явно няма компетентност да отговори на преюдициалното запитване, доколкото то се отнася до разпоредбите на Хартата.
- 37 На трето място, що се отнася до принципите на правна сигурност, на ефективност и на пропорционалност, на които се прави позоваване в рамките на третия въпрос, следва да се припомни, че тези принципи са част от общите принципи на правото на Съюза, които трябва да бъдат зачитани от националното законодателство, попадащо в приложното поле или въвеждащо това право (по отношение на принципа на пропорционалност вж. решение *Siragusa*, EU:C:2014:126, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 38 Тъй като запитващата юрисдикция не е установила, демонстрирайки наличието на достатъчно силна връзка, че разглежданата в главното производство правна уредба попада в приложното поле на правото на Съюза или се отнася до неговото въвеждане, компетентността на Съда да тълкува принципите на правна сигурност, на ефективност и на пропорционалност, явно също не е налице.
- 39 От всичко изложено следва, че на основание член 53, параграф 2 от Процедурния правилник Съдът явно няма компетентност да даде отговор на преюдициалните

въпроси, поставени от Административен съд — Варна. Първият и вторият от поставените въпроси са явно недопустими, доколкото се отнасят до тълкуването на член 2 ДЕС.

По съдебните разноси

- 40 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (девети състав) определи:

- 1) **Съдът на Европейския съюз явно няма компетентност да даде отговор на преюдициалните въпроси, поставени с акт от 5 септември 2013 г. от Административен съд — Варна (България).**
- 2) **Първият и вторият от поставените въпроси са явно недопустими, доколкото се отнасят до тълкуването на член 2 ДЕС.**

Подписи